

ישראל כמעצמה אזורית: התנהלות שדרושה לא רק בתימן, בסוריה ובלבנון

written by מאיר בן שבת | 09.05.2025

בחודיידה ובצנעא שבתים, בדמשק, בחמה, בלסקיה ובדרום-סוריה, בנבטיה ובלבנון ישראל עשתה גם השבוע את מה שהיא חייבת לעשות כדי לשמור על ביטחונה ולהבטיח את האינטרסים שלה: להשתמש בכוחה. אלה הם חלק מחוקי הטבע בשכונה שבה אנו חיים. טראמפ לא מפנה עורף לישראל והיא לא מתחבאת מתחת לסינר.

איך היינו נראים בלי לגבות מהחותים מחיר על השיגור לנתב"ג?

על מבצעי-התקיפה המוצלחים והמרשימים שביצע חיל האוויר הישראלי בתימן, העיבו שני דברים. הראשון, תחושת התסכול לנוכח הפער שבין גודל ההישג המבצעי למידת השפעתו על המוטיבציה של האירגון לתקוף את ישראל. הדוברים החות'ים מיהרו לאיים כי "הסלמה תיענה בהסלמה" וכי לא יפסיקו לתקוף את ישראל כל זמן שהלחימה בעזה נמשכת.

מבלי להידרש לסוגיית איראן, כדי להתמודד עם תחושה זו, צריך פשוט לכייל את הציפיות ובמקום להשפיע על רצונותיו של האויב החות', נכון לפעול נגד יכולותיו. בראש ובראשונה נגד יכולות השיגור שלו מול ישראל ☒ טילים, כטב"מים, משגרים, מתקני ייצור ובנוסף לכך, כפי שנעשה במקרה הזה, גם כלפי התשתיות הכלכליות שמאפשרות לו לממן את פעילותו.

העניין השני שהעיב על מהלכינו בתימן, הוא הודעתו של הנשיא טראמפ, שהפתיעה כנראה לא רק את ישראל, על הגעה להבנות על הפסקת-אש עם החות'ים. טיבן של הבנות אלה והיקף-תחולתן טרם הובהרו, אך הסכמת וושינגטון לכך בעיצומה של ההתכתשות הישראלית עם החות'ים והאופן שבו בחר הנשיא האמריקני לבשר על כך, סיפקו בסיס לטענה כי טראמפ משאיר את ישראל להתמודד לבדה עם האיום החות'י.

אכן, תיאום הדוק בין וושינגטון לירושלים בשלל הסוגיות שעל הפרק הוא בוודאי רצוי יותר לשני הממשלים ולכך גם צריך לחתור, אך חסרוננו לא מעיד בהכרח על אובדן אמון, הפניית עורף או התעלמות מהאינטרסים ומהצרכים של הצד השותף.

במקרה הזה, באופן לא מכוון, דווקא היעדרו של תיאום מוקדם בעניין הפסקת-האש, איפשר לישראל לפעול ללא רסנים ולגבות מהחות'ים מחיר על הפגיעה בנתב"ג. עצירת ההתכתשות בלי זאת, היתה מחמירה את הפגיעה במעמדה של ישראל. יותר מכך, בתקיפות אלה העבירה ישראל מסרים עקיפים גם לאיראן ולשחקנים נוספים. בין השאר, באשר ליכולתה לפעול במתארים מורכבים כאלה יום אחר יום, על בסיס מודיעין מדויק שבידיה ומבלי לחשוש מההשלכות הפומביות שבמתן אזהרות מקדימות לאוכלוסיה. יש בכך גם לעודד את הכוחות הסוניים

המתנגדים לאיראן ולגרורותיה ומעל הכל להמחיש את היותה של ישראל מעצמה אזורית. ומה אם ההחות'ים יחדשו את התקפותיהם נגדינו? ראשית, יש לקוות כי מערכת הביטחון דרוכה לאיתור כוונות כאלה ולסכלן מבעוד מועד. שנית, כמו במאבקים עם גורמי טרור אחרים [?] צריך להמשיך בנחישות וברציפות עד לריסוק היכולות. נכון לפעול גם נגד מנהיגי החות'ים ומעל הכל [?] לפעול יחד עם ארה"ב לפירוק המודל שאיראן בנתה להפעלת אירגוני פרוקסי.

המעורבות בסוגיית הדרוזים בסוריה [?] תחילת התיקון

התנהלותה של ישראל בעקבות האיומים והפרעות נגד הדרוזים בסוריה, משקפת הפנמה של המעמד המחודש שלה באזור וגם של המחירים ששילמנו בעקבות הפניית עורף לגורמים שסייעו לישראל או שביקשו ליצור עימה שותפות.

כמדינה קטנה שנידרשת להגן על האינטרסים שלה במרחבים גדולים ומול אויבים רבים, ישראל חייבת להסתייע בגורמים מקומיים גם אם אלה יבחרו בכך ממניעים תועלתניים. כדי שלא יובן אחרת, חשוב להדגיש: להסתייע בהם אין משמעותו להסתמך עליהם ובכל זאת אין להקל ראש בכך. המעורבות הפעילה של ישראל בסוגיית הדרוזים בסוריה, נידרשת מארבע סיבות:

לנוכח השפעות הגומלין על הדרוזים בישראל והציפיות של בני העידה הדרוזית ממשלת ישראל בנושא זה.

כדי לבסס מוקד השפעה באזור אסטרטגי לישראל .

כדי למצב את ישראל כשחקן רלוונטי לכל פיתרון שמתגבש ביחס לסוריה. יש לכך חשיבות במיוחד לנוכח השאיפות של תורכיה באזור זה

כדי לתקן את הרושם שיצרנו בנסיגה מלבנון (ביחס לצד"ל) . מדיניות כזו תעביר מסרים ברורים גם לשחקנים נוספים ש"יושבים על הגדר".

החזון של טראמפ לסוריה יכול להשתלב עם התכנית שלו לעזה

הדיווחים על קיומו של ערוץ שיחות חשאי בין סוריה לישראל, בתיווך מדינת איחוד-האמירויות, לא היו צריכים להפתיע את מי שעוקב אחר התנהלותו של הנשיא הסורי.

מעל גבי העיתון הזה פורסם כבר לפני חודש דיווחו של העיתונאי הבריטי קרייג מארי על כך שא-שארע התחייב לנרמל את יחסי סוריה עם ישראל עד סוף השנה הבאה. לפי אותו הדיווח , הנשיא הסורי גילה נכונות להסדר שיכלול כינון יחסים דיפלומטיים, אפילו מבלי שהציב את הנסיגה ישראלית בראש דרישותיו. התמורה העיקרית שהוא מצפה לקבל על כך היא הסרת הסנקציות ותמיכה כספית משמעותית מהמערב.

הרטוריקה המתונה שנקטו דוברי המשטר הסורי החדש, כלפי ישראל, העבירה את המסר כי המשטר לא רוצה להסתבך בהרפתקאות צבאיות עם ישראל. לפחות לא בראשית דרכו.

ואולם, גישתה הכללית של ישראל כלפיו התאפיינה, בצדק רב, בחשדנות ובזהירות. זאת, הן לנוכח החשש כי א-שארע מסווה את עמדותיו האמיתיות והן מעורבותו של ארדואן- שעמדותיו כלפי ישראל הלכו והקצינו. בישראל ובעולם הערבי חששו כי החלל שנוצר בעקבות קריסת הציר השיעי יתמלא ע"י שחקן סוני-קיצוני בהובלת טורקיה ובתמיכת קטאר.

אם טורקיה תצליח לבסס הגמוניה בסוריה, היא תוכל להרחיב את השפעתה הרבה מעבר לכך ותהיה עלולה למצוא את עצמה בעימות, גם אם לא-צבאי בטווח המיידי, עם שחקנים אזוריים, כמו ישראל, ערב הסעודית ואיחוד האמירויות. איום משמעותי במיוחד נשקף ליציבותה של ירדן, לנוכח החיזוק התורכי שיקבלו האחים המוסלמים בממלכה ההאשמית, מצד שכנתם.

הנשיא טראמפ, הבין כי המפתח להשגת יציבות בסוריה נמצא למעשה בידיהן של ישראל ותורכיה. מהלכי התיווך של איחוד אמירויות, בברכתו, נועדו להסדיר את חלוקת ההשפעה במגרש הסורי באופן שיבטיח את האינטרסים החיוניים לא רק של תורכיה וישראל, אלא גם של שאר המדינות שעלולות להיות מושפעות מכך: ירדן, סעודיה, איחוד האמירויות ואפילו מצרים.

שעון החול האוזל, עד לרגע בו יזכה הטרוריסט בחליפה, להכרה בינלאומית רחבה, להפחתה של הסנקציות שהוטלו על סוריה בימי משטר אסאד ולתמיכה במאמצי שיקומה, משקף גם את חלון ההזדמנויות שנפתח לעיצובה של מציאות חדשה, מצד מי שמבקש זאת. **בכל מקרה ומעל כל הסדר שיגובש חייבת לרחף האזהרה-הנבואית** ❗ **"הַיְהִיפֹךְ פֶּנְשֵׁי עוֹרוֹ וְנִמְרַחֵב בְּרִתּוֹ".**

הגישה שישראל צריכה להפגין ביחס למהלכים עם סוריה, אמורה לפני הכל לתת מענה לחששותיה. לכן, אין מקום לדיבורים על נסיגות, הגבלת פעילות צבאית או על הסכמה לקיומן של יכולות צבאיות המאתגרות את ישראל, בשטחה של סוריה וגם לא על הסכמה לקיומם של בריתות והסכמים צבאיים בין זו האחרונה לבין מדינות העוינות את ישראל.

ישראל צריכה להחזיק במדיניותה ולפיה "נגן בעצמנו על האינטרסים שלנו". הדברים אמורים גם ביחס לרצועת הביטחון ולאזורים הרלוונטיים בדרום מערב סוריה.

ישראל צריכה לדרוש את סילוקם מסוריה של נציגי אירגוני הטרור שפועלים נגדה ולשמר תהליכים ומנגנונים שיבטיחו את שלומם של הדרוזים.

נכון לבחון את האפשרות לכרוך במהלכים עם סוריה גם את יוזמת טראמפ להגירה מרצון של תושבי עזה. אם ממילא יושקעו משאבים עצומים לשיקומה של סוריה ולהשבת מיליוני הפליטים שעזבו אותה, אפשר יהיה לשלב בכך גם את קליטתם בתוכה של תושבים מעזה המעוניינים בהגירה. חזונו של טראמפ לגבי סוריה ישתלב אז גם בתכניתו ההיסטורית לגבי רצועת עזה

פורסם במקור ראשון, בתאריך 09.05.2025.